

***ÅRSREDOVISNING
FÖR JUSTITIEKANSLERN
2008***

Dnr 1421-09-12

INNEHÅLL (sid. 1 – 42)

RESULTATREDOVISNING		sid
Verksamhetsöversikt		3
1	Tillsyn	5
2	Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar	7
3	Skadestånd inklusive rättegångar	9
4	Övriga rättegångar	14
5	Integritet	15
6	Rättshjälp	16
7	Övriga ärendeslag	17
8	Kompetensförsörjning m.m.	19
9	Kommentarer	21
Tabellbilaga		28
FINANSIELLA DOKUMENT		31
1	RESULTATRÄKNING	32
2	BALANSRÄKNING	33
3	ANSLAGSREDOVISNING	34
4	TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER	35
5	SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER	41
	UNDERSKRIFT	42

Sändlista (ett pappersexemplar samt ett ex i pdf-format)

Justitiedepartementet	registrator@justice.ministry.se
Finansdepartementet	registrator@finance.ministry.se
Arbetsgivarverket	agv@arbetsgivarverket.se
Ekonomistyrningsverket	arsredovisning@esv.se
Riksdagens utredningstjänst	petita@riksdagen.se
Riksrevisionen	arsredovisning@riksrevisionen.se
Statskontoret	registrator@statskontoret.se

RESULTATREDOVISNING

VERKSAMHETSÖVERSIKT

ALLMÄNT

Justitiekanslerns främsta uppgifter är att utöva tillsyn över den offentliga förvaltningen för regeringens räkning, att vara åklagare i mål om tryckfrihets- och yttrandefrihetsbrott, att svara för statens skadereglering, att bevaka statens rätt i rättegångar och att ge juridiska råd åt regeringen.

Vid sidan av dessa huvuduppgifter ska Justitiekanslern värna den enskildes privatliv i olika sammanhang, utöva tillsyn över rättshjälpen, övervaka Advokatsamfundets disciplinverksamhet och i särskilda fall utöva statens arbetsgivarfunktion. Härtill kommer att Justitiekanslern bedriver viss informations- och utbildningsverksamhet och ett mötesutbyte med motsvarande myndigheter i andra länder.

Som mål för verksamheten under året har följande gällt. Justitiekanslern ska värna rättssäkerheten och bidra till en fortsatt hög kvalitet inom den offentliga verksamheten samt medverka till ett starkt förtroende för advokatväsendet. Justitiekanslern ska vidare värna tryck- och yttrandefriheten utan att ge avkall på motstående intressen, såsom intresset av att bekämpa tryck- och yttrandefrihetsbrott, samt medverka till att rättstillämpningen och lagföringen på tryck- och yttrandefrihetsrättens område blir effektiv och rättssäker. När det gäller skadestånd ska Justitiekanslern se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmännas intresse sätts åt sidan. Vidare ska Justitiekanslern med beaktande av den enskildes rätt ta till vara statens intresse i rättsliga angelägenheter. Slutligen ska Justitiekanslern värna den enskildes integritet utan att ge avkall på motstående intressen, såsom intresset av att bekämpa brott, samt medverka till att rättstillämpningen inom de berörda områdena blir effektiv och rättssäker.

Ett mål har vidare varit att antalet balanserade ärenden ska, med bibehållen kvalitet i ärendebehandlingen, minskas jämfört med år 2007. Vidare bör ärenden som avser klagomål eller anspråk från enskilda och som inte förs till rättegång vara avslutade inom två år från det att ärendet kom in till Justitiekanslern.

I det följande kommer Justitiekanslerns olika arbetsuppgifter att redovisas under rubrikerna Tillsyn, Tryck- och yttrandefrihet inklusive rättegångar, Skadestånd inklusive rättegångar, Övriga rättegångar, Integritet, Rättshjälp och Övriga ärendeslag. Därefter redovisas myndighetens kompetensförsörjningsplan. Avslutningsvis kommenteras verksamhetens resultat och graden av måluppfyllelse. Därvid görs också en sammanfattande bedömning beträffande resultat och mål.

PRESTATIONER

	2006	2007	2008
Inkomna ärenden	8 371 (varav rättshjälp 2 420)	8 718 (varav rättshjälp 2 200)	8 483 (varav rättshjälp 2 068)
Ingående balans	1 269	1 436	1 730
Summa	9 640	10 158	10 213
Avgjorda	8 191 (varav rättshjälp 2 440)	8 419 (varav rättshjälp 2 239)	8 617 (varav rättshjälp 2 075)
Utgående balans	1 449 (1 436)	1 739 (1 730)	1 596

- I årsredovisningen för 2006 har angetts att 1 449 ärenden balanserats till 2007. Under 2007 har framkommit att 13 av dessa ärenden rätteligen skulle ha antecknats som avslutade år 2006. Antalet ärenden i balans från 2006 till 2007 ska därför vara 1 436.
- I årsredovisningen för 2007 har angetts att 1 739 ärenden balanserats till 2008. Under 2008 har framkommit att 9 av dessa ärenden rätteligen skulle ha antecknats som avslutade år 2007. Antalet ärenden i balans från 2007 till 2008 ska därför vara 1 730.

Antalet inkomna, avgjorda och balanserade ärenden för år 2008 redovisas i **tabell 1** i tabellbilagan. Av **tabell 2** framgår under vilka år de ärenden som balanserats till år 2009 har kommit in.

En granskning av ärendeutvecklingen visar att antalet inkomna ärenden har minskat med 235 från 8 718 år 2007 till 8 483 år 2008 (2,7 %). Antalet avgjorda ärenden har ökat från 8 419 år 2007 till 8 617 år 2008 eller med 198 ärenden (2,4 %). Om man bortser från rättshjälpsärendena har antalet inkomna ärenden minskat med 107 från 6 522 år 2007 till 6 415 år 2008 (1,64 %) medan antalet avgjorda ärenden har ökat med 362 från 6 180 år 2007 till 6 542 år 2008 (5,9 %). Antalet ärenden i balans den 1 januari 2008 var 1 730 (se not under tabellen ovan). Per den 1 januari 2009 var antalet 1 596, en minskning med 134.

Även under detta budgetår har Justitiekanslern sökt prioritera avgörandet av äldre ärenden. Antalet ärenden i balans vid årsskiftet 2008/2009 som inkommit före den 1 januari 2008 och alltså var äldre än ett år var 374. Av dessa var 319 skadeståndsärenden (varav 44 rättegångar). Ett enda skadeståndsärende som var äldre än två år fanns kvar vid utgången av år 2008, inget så gammalt tillsynsärende.

Ärendenas omloppstid, räknad från den dag då ett ärende registreras i diariet till den dag då ärendet avslutas, framgår av **tabell 3** i tabellbilagan.

1 TILLSYN

1.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	156 (2006 – 124)
Inkomna ärenden 2008	1 649 (2007 – 1 887)
Antal ärenden att handlägga 2008	1 805 (2007 – 2 023)
Avgjorda ärenden 2008	1 665 (2007 – 1 858)
Balans till 2009	140

Av samtliga ärenden som har kommit in under året har tillsynsärendena utgjort ca 19,4 procent.

Av de 1 665 tillsynsärenden som avgjordes under året anhängiggjordes 1 390 genom anmälan från enskilda, från myndigheter eller genom Justitiekanslerns eget initiativ. De benämns vanliga tillsynsärenden. Övriga 275 ärenden avsåg ärendeförteckningar från myndigheter enligt 29 § myndighetsförordningen (225), protokoll från personalansvarsnämnder (45) och inspektioner (5). Dessa benämns övriga tillsynsärenden. Av de 1 389 vanliga tillsynsärendena föranledde 22 ärenden kritik i någon form, medan granskning skedde i ytterligare 51 ärenden utan att någon kritik framfördes. Således uttalades kritik i ca 1,6 procent av dessa ärenden. Av återstoden lades

1 182 ärenden till handlingarna med brev medan 134 ärenden inte föranledde någon åtgärd alls. Ärendeförteckningarna föranledde beslut med kritik beträffande en myndighet samt påpekanden beträffande sex länsstyrelser och 13 övriga myndigheter. Beträffande en länsstyrelse resulterade granskningen av ärendeförteckningarna i viss kritik i samband med inspektion av verksamheten. Granskningen av protokollen från personalansvarsnämnder medförde inga åtgärder från Justitiekanslerns sida.

1.2 TILLSYNSPROJEKT

I september 2008 beslutade Justitiekanslern att inleda ett nytt tillsynsprojekt angående rättssäkerheten i brottmålsprocessen. Det tidigare rättssäkerhetsprojektet bedrevs under åren 2004 – 2006 och resulterade bl.a. i rapporten ”Felaktigt dömda”. Frågor som kommer att behandlas i det nu inledda projektet är bl.a. bevisprövning, möjligheterna till omprövning av en lagakraftvunnen dom samt frågan i vad mån domstolarnas självständighet kan kollidera med en kvalitetsgranskning av verksamheten. Syftet med projektet är att ge en säkrare bild av rättssäkerheten och de risker som den utsätts för, att medverka till en bättre rättssäkerhet genom faktainhämtande, analys, debatt och förslag till åtgärder, att bidra till ett tydligare och bättre övervägt ställningstagande i fråga om balansen mellan rättstrygghet och rättssäkerhet och att skapa underlag för en fördjupad bedömning av om rättsemöjligheterna efter lagakraftvunnen fällande dom är tillräckliga och hur de annars bör förändras.

1.3 FÖRUNDESRÖKNINGAR OCH RÄTTEGÅNGAR

Under året har förundersökning inletts i ett ärende. Detta avsåg misstanke om tjänstefel på grund av brott mot förbudet att efterforska identiteten hos den som begär att få ta del av en allmän handling (dnr 7715-08-21).

1.4 INSPEKTIONSVERKSAMHET

Justitiekanslern företog som ett led i tillsynsverksamheten en inspektionsresa till Dalarnas län den 1 – 2 oktober 2008. Inspektionerna ägde rum hos Länsstyrelsen i Dalarnas län, Åklagarkammaren i Falun, Länsrätten i Dalarnas län och Kronofogdemyndigheten i Falun. Ett tillsynsbesök gjordes också hos Polismyndigheten i Dalarnas län i Falun. Justitiekanslern uttalade kritik mot myndigheterna och domstolen i vissa frågor. Det allmänna intrycket av inspektionerna var emellertid att verksamheterna i allt väsentligt fungerade väl.

Inspektionsverksamheten bedöms vara angelägen. Den ger i regel en god bild av myndigheternas verksamhet och eventuella brister. Ofta kan Justitiekanslern göra påpekanden av förhållandevis stor betydelse för den framtida verksamheten.

1.5 ÄRENDEFÖRTECKNINGAR

Under året har granskningen slutförts beträffande ärendeförteckningar från 21 länsstyrelser och 198 andra myndigheter.

1.6 ADVOKATÄRENDEN

Justitiekanslerns uppgifter och befogenheter vad gäller tillsynen över advokatväsendet regleras i 8 kap. rättegångsbalken och i stadgarna för Sveriges advokatsamfund. Syftet med Justitiekanslerns verksamhet är främst att bidra till ett gott förtroende för advokatväsendet. Det sker genom en relativt ingående bevakning av advokatsamfundets disciplinverksamhet.

Justitiekanslern har på sedvanligt sätt under året fått in och granskat beslut och i förekommande fall akter och andra handlingar från styrelsen, prövningsavdelningarna och disciplinnämnden i sådana ärenden där någon åtgärd mot en ledamot av samfundet har ifrågasatts. Några klagomål har också anhängiggjorts direkt hos Justitiekanslern av enskilda.

Justitiekanslern har inte under året påkallat någon åtgärd mot en advokat. Samfundet sköter i allt väsentligt disciplinverksamheten på ett sådant sätt att det inte finns anledning för Justitiekanslern att ingripa. Justitiekanslerns granskningssuppgift som företrädare för det allmänna bedöms dock fylla en viktig funktion som garanti för en hög kvalitet och för att även i övrigt säkra allmänhetens förtroende för verksamheten. Enligt Justitiekanslerns uppfattning saknas det skäl för en ändring av nuvarande ordning.

2 TRYCK- OCH YTTRANDEFRIHET

2.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	40 (2006 – 40)
Inkomna ärenden 2008	450 (2007 – 491)
Antal ärenden att handlägga 2008	490 (2007 – 531)
Avgjorda ärenden 2008	456 (2007 – 491)
Balans till 2009	34 (varav 1 rättegång)
Inledda förundersökningar	11 (2007 – 13)
Åtal väckta under 2008	1 (2007 – 1)

Av samtliga ärenden som kommit in under året har tryck- och yttrandefrihetsärendena utgjort ca 5,3 procent.

Antalet inkomna ärenden på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området (450) har minskat något under år 2008 jämfört med år 2007 (då antalet ärenden var 491). I likhet med tidigare år har även under år 2008 en stor del av anmälningarna avsett publiceringar som har fallit utanför det grundlags-skyddade området. Många ärenden rör nämligen publiceringar på internet där webbplatsen inte omfattas av den s.k. databasregeln i 1 kap. 9 § yttrandefrihetsgrundlagen.

I de fall där Justitiekanslern har vidtagit någon åtgärd har det rört sig bl.a. om anmälningar om ifrågasatt hets mot folkgrupp (se nedan).

Vidare har förundersökning inletts rörande yttrandefrihetsbrottet olaga hot i två fall (881-08-31 och 2007-08-31), tryckfrihetsbrottet uppvigling i ett fall (3231-08-30), brott mot anonymitetsskyddet i ett fall (dnr 7108-08-30) och brott mot tystnadsplikt i flera fall (dnr 730-08-30, 4502-08-31, 6671-08-30 och 8166-08-30). Flera av förundersökningarna har lagts ner redan under år 2008.

En förundersökning (3287-08-31) har också inletts rörande brott mot lagen (1991:1559) med föreskrifter på tryckfrihetsförordningens och yttrandefrihetsgrundlagens områden (föreskriftslagen). Förundersökningen avsåg brott mot bestämmelsen om skyldighet att på begäran tillhandahålla en inspelning av ett radioprogram i 5 kap. 6 § första stycket föreskriftslagen. Förundersökningen lades ner i december 2008 eftersom det inte framstod som sannolikt att en fällande dom skulle kunna uppnås.

2.2 ÅTGÄRDER MOT RASISTISK BROTTSLIGHET

Av andelen inkomna ärenden har 133 avsett anmälningar om hets mot folkgrupp. Förra året var den siffran 158.

Av de sammanlagt 11 fall på tryck- och yttrandefrihetsområdet i vilka Justitiekanslern har beslutat att inleda förundersökning under året avser två ärenden misstanke om hets mot folkgrupp (år 2007 – 6 ärenden). Det kan då konstateras att 131 anmälningar om hets mot folkgrupp inte har föranlett någon åtgärd från Justitiekanslerns sida. Som tidigare nämnts har de främsta skälen till detta varit att de anmälda yttrandena inte har bedömts vara brottsliga eller att Justitiekanslern inte har varit behörig åklagare därför att yttrandena har framförts i ett medium som inte omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen.

Under året har en förundersökning rörande hets mot folkgrupp som inleddes under år 2007 lagts ned eftersom någon misstänkt gärningsman inte kunde spåras (dnr 3876-07-30). Inget åtal för tryck- respektive yttrandefrihetsbrottet hets mot folkgrupp har väckts under året. Inte heller har Justitiekanslern överklagat någon dom på området.

2.3 ÅTGÄRDER I ÄRENDEN AVSEENDE HETS MOT HOMOSEXUELLA

Sammanlagt sex anmälningar angående misstanke om hets mot homosexuella har inkommit under år 2008. Ingen förundersökning har inletts. Inget åtal har väckts.

2.4 VERKSAMHETENS UTVECKLING

Såsom angavs i de två föregående årens redovisningar är det svårt att för närvarande ange några särskilda trender eller utvecklingslinjer när det gäller ärendena angående hetsbrotten. Det allmänna intrycket, som består, är att den övervägande delen anmälningar avser material med ett allmänt främlingsfientligt innehåll. En del anmälningar avser sådana publiceringar som tar specifikt sikte på en grups religiösa tillhörighet, främst den judiska eller den muslimska. Ett fåtal anmälningar (6) har avsett angrepp riktade mot homosexuella. Intrycket är att denna fördelning har varit ungefär densamma de senaste åren och att någon utveckling i den ena eller andra riktningen inte kan skönjas. Årets siffror ger i vart fall inte underlag för någon annan slutsats. Justitiekanslern följer som tidigare noga utvecklingen och avser att återkomma i saken om någon mer bestämd trend kan urskiljas.

2.5 RÄTTEGÅNGAR

Under år 2007 väckte Justitiekanslern åtal vid Linköpings tingsrätt mot en ansvarig utgivare för en periodisk skrift för brott mot tystnadsplikt bestående i att tidningen hade avslöjat identiteten på en person som hade skrivit en insändare under pseudonym (mål nr B 591-08). I en dom den 8 maj 2008 biföll tingsrätten åtalet. Påföljden bestämdes till dagsböter. Domen överklagades inte (3746-07-35).

I årsredovisningen för år 2007 redovisades att Justitiekanslern under året hade väckt åtal vid Stockholms och Värmlands tingsrätter rörande brottet olaga våldsskildring (dnr 5254-05-35). Åtalen avsåg utomlands producerade video- och DVD-filmer innehållande sexuellt våld som hade tillhandahållits

i butiker i Stockholm, Örebro och Charlottenberg.

Stockholms tingsrätt biföll det åtal som hade väckts där och meddelade dom i målet (nr B 15326-07) den 16 april 2008. Påföljden bestämdes till dagsböter. Domen överklagades inte.

Värmlands tingsrätt meddelade beslut i ansvarsfrågan rörande två av åtalen under år 2008 i sitt mål (nr B 5738-05). I ett beslut den 12 februari 2008 fann tingsrätten att en av de tilltalade var ansvarig enligt 6 kap. yttrandefrihetsgrundlagen för innehållet i ett antal spridda filmer. Rörande en annan tilltalad kom tingsrätten i ett beslut den 2 juni 2008 till motsatt slutsats. Båda besluten överklagades till Hovrätten för Västra Sverige och målen där var vid årsskiftet ännu inte avgjorda (Ö 1926-08 och Ö 3128-08).

3 SKADESTÅND

3.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	1 339 (2006 – 1 026)
Inkomna ärenden 2008	2 654 (2007 – 2 491)
Antal ärenden att handlägga 2008	3 993 (2007 – 3 517)
Avgjorda ärenden 2008	2 777 (2007 – 2 181)
Balans till 2009	1 216 (varav 69 rättegångar)

Av de under året inkomna ärendena har skadeståndsärendena utgjort ca 31,3 procent.

3.2 ERSÄTTNING VID FRIHETSINSKRÄNKNING M.M.

Av inkomna skadeståndsärenden gällde 1 520 (2007 – 1 325) ersättning vid frihetsinskränkning. Frihetsinskränkingsärendena har utgjort ca 17,7 procent av det totala antalet ärenden som har kommit in till myndigheten. Under året har 1 546 ärenden om ersättning vid frihetsinskränkning avgjorts (2007 – 1 312). Justitiekanslern har i 1 408 ärenden beslutat att ersättning ska betalas (2007 – 1 176), medan anspråken i övriga fall har lämnats utan bifall.

Under budgetåret har ca 44,6 mnkr inkl. ränta betalats ut i ersättning enligt reglerna om ersättning vid frihetsinskränkning. Det har skett från anslaget 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m. Motsvarande siffra för år 2007 var 31,6 mnkr. Kostnaderna har alltså ökat med ca 13 mnkr jämfört med närmast föregående budgetår. Det kan nämnas att 67 ärenden under året har föranlett utbetalningar av belopp överstigande 100 tkr (2007 – 44). Det har således skett en markant ökning av antalet ärenden med höga ersättningsbelopp under året. Detta kan delvis förklaras av den ökade ärendetillströmningen. I ett ärende utbetalades cirka 4,1 mnkr till en person som frikännts efter resning. Frihetsberövandet hade pågått under sex och ett halvt år (dnr 7218-07-41).

För att försöka behandla likartade fall lika har Justitiekanslern, som har nämnts i tidigare årsredovisningar, ställt upp vissa beloppsmässiga riktlinjer när det gäller lidandeersättning. Normalbeloppet för lidande är för närvarande 20 000 kr för den första månaden och 15 000 kr för följande månader. Beloppen har inte ändrats sedan år 2002.

Ersättningen för arvoden till advokater i dessa ärenden uppgick år 2008 till ca 2,1 mnkr, vilket var en ökning i förhållande till 2007 (ca 1,8 mnkr).

I den följande tabellen redovisas totala ersättningsbelopp m.m. för de tre senaste åren.

År	Antal ink. ärenden	Utbetalt belopp tkr	Varav ombuds-kostnader tkr	Under året avslutade ärenden	Antal ärenden där ersättning utbetalats
2006	1 187	27 456	1 581	1 150	1 025
2007	1 325	31 604	1 817	1 312	1 176
2008	1 520	44 566	2 130	1 546	1 408

Under året har tre ärenden om ersättning vid frihetsinskränkning föranlett rättegång sedan den skadelidande inte har godtagit Justitiekanslerns beslut i skaderegleringsärendet. Motsvarande siffra för år 2006 och 2007 var fem respektive fyra ärenden.

Under budgetåret 2008 har Justitiekanslern efter rekvisition betalat ut ca 694 tkr till Rikspolisstyrelsen (2007 – 695 tkr). Detta avser ersättningar enligt 8 § lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder, dvs. ersättning för person- och saksador vid laglig våldsanvändning.

Ersättning för utgifter för livränta som har rekvirerats av Statens Pensionsverk har under 2008 uppgått till 223 tkr (2007 – 213 tkr).

3.3 ERSÄTTNING ENLIGT SKADESTÅNDSLAGEN M.M.

Under året har 1 134 skadeståndsanspråk inkommit som avser annat än ersättning vid frihetsinskränkning. Justitiekanslern har samtidigt under året avslutat 1 231 ärenden av motsvarande slag. Av de inkomna ärendena avser 1010 ersättningsanspråk grundade på skadeståndslagen, 77 anspråk grundade på främst personuppgiftslagen samt två anspråk grundade på åsidosättande av EG-rätten.

I 22 skadeståndsärenden (år 2007 – 12 ärenden) har talan väckts vid domstol mot staten sedan sökandena inte godtagit Justitiekanslerns ställningstagande i skaderegleringsärendet. Till detta ska läggas elva skadeståndskrav som har väckts direkt vid domstol utan föregående skadereglering här. I två ärenden har Justitiekanslern uppdragit åt andra myndigheter att föra statens talan.

Det anförda illustreras till viss del i nedanstående tabell.

År	Antal ink. skadestånds-ärenden (ej frihets-inskr.)	Antal ärenden som föranlett rättegång sedan den skadelidande inte godtagit JK:s beslut	Antal ärenden där rättegång inletts utan föregående prövning hos Justitiekanslern
2006	889	11	16
2007	1 166	12	*22
2008	1 134	22	13

* Mellan några av dessa mål föreligger samband.

Under året har 25 rättegångar avseende skadestånd avslutats. I tre ärenden har förlikning träffats och i lika många har skadestånd dömts ut. I tre ärenden har Justitiekanslern lämnat uppdrag åt andra myndigheter att föra statens talan. I de resterande fallen har käromålen återkallats eller ogillats.

I de nu nämnda rättegångarna ingår även sådana som avser ersättning vid frihetsinskränkning m.m.

Principiellt intressanta ärenden

I de s.k. Unibet-målen vid Eskilstuna tingsrätt vill två utländska spelbolag få fastställt att staten är skadeståndsskyldig mot dem med hänvisning till att lotterilagen i vissa delar strider mot gemenskapsrätten. Handläggningen av målen pågår vid tingsrätten (dnr 3920-03-45).

En grupprättegång pågår vid Nacka tingsrätt angående statens skadeståndsansvar för att alkohollagens regler om privatinförsel av alkohol har stått i strid med gemenskapsrätten. Staten har efter EG-domstolens dom i mål C-170/04 Rosengren medgett att en överträdelse av gemenskapsrätten har skett men bestrider att skadeståndsskyldighet har uppkommit (dnr 3446-06-45). Den rättegång som har pågått vid Stockholms tingsrätt i en motsvarande fråga har avslutats under året genom att kärandens fastställelsetalan har avvisats (dnr 2214-05-45).

Flera rättegångar pågår vid Stockholms respektive Ystads tingsrätt rörande statens skadeståndsansvar till följd av framför allt påstådda brister i notifieringsförfarandet till EU med anledning av bl.a. nya nationella föreskrifter. De ifrågasatta föreskrifterna avser djurskydd (höns och räva) samt lotterier (spelautomater) (dnr 6786-07-45, 7024-07-45, 7025-07-45, 2856-07-45, 2290-07-45 och 7377-06-45).

Den rättegång vid Stockholms tingsrätt som gällde ett skadeståndsanspråk från Tidningsföretaget Metro med anledning av att staten skulle ha utgett oanmält stöd till Metros konkurrenter avslutades under året genom en förlikning. Förlikningen innebar i huvudsak att Metro åtog sig att återkalla talan i målet (dnr 4937-06-45).

Den rättegång som avser Svenska Filminstitutets avslag på ett filmbolags ansökan om produktionsstöd är klart för avgörande på handlingarna vid Stockholms tingsrätt. Dom har ännu inte meddelats (dnr 33-99-45).

Under året har den rättegång där staten krävdes på skadestånd med anledning av ett påstått handläggningsfel i Regeringsrätten avslutats. I målet hade Högsta domstolen redan år 2007 meddelat en mellandom med innebörden att staten inte var skadeståndsskyldig med anledning av det inträffade (dnr 1365-02-45).

Den rättegång som gäller ett skadeståndsanspråk till följd av regeringens felaktiga bemyndigande till Finsk-svenska gränsälvscommissionen att föreskriva vissa förbud och begränsningar rörande fiske handläggs fortfarande i Högsta domstolen. Ärendet gäller ett av regeringen begånget fel och rör frågan om enskildas rätt till skadestånd till följd av felaktiga normgivningsbeslut med de kausalitetsresonemang som hänger samman med denna frågeställning. Målet är färdigberett för avgörande (dnr 6465-06-45 och 6466-06-45).

I det s.k. salmonellamålet, där Justitiekanslern hade väckt en regresstalan mot Svenska Lantmännen, meddelade Högsta domstolen under året ett beslut med innebörden att staten inte hade någon regressrätt gentemot Lantmännen. Med anledning av Högsta domstolens beslut återkallade staten sin talan. Målet är nu avslutat (dnr 2948-03-5).

Vid Stockholms tingsrätt pågår ett mål som rör statens skadeståndsansvar på grund av åtgärder i samband med beskattning vid införsel av eldningsolja från Finland (dnr 3083-08-45).

Vid Attunda tingsrätt pågår ett mål där två f.d. läkare, som efter processer under åren 1984-1991 förlorade sina läkarlegitimationer, har begärt skadestånd av staten. Huvudförhandling i målet kan eventuellt hållas i slutet av år 2009 (dnr 3038-07-45).

Under året väcktes en grupptalan mot staten vid Uppsala tingsrätt med krav på skadestånd till 44 kvinnor enligt lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan (likabehandlingslagen). Sveriges Lantbruksuniversitet har vid antagning till veterinärutbildningen åren 2006 och 2007 positivt särbehandlat män, eftersom dessa bland de sökande har varit av underrepresenterat kön. I målet har käranden gjort gällande att förfarandet strider mot likabehandlingslagens förbud mot diskriminering, vilket staten har bestritt. Huvudförhandling kommer att hållas under första kvartalet 2009 (dnr 5331-08-45).

Talma Sameby har vid Luleå tingsrätt väckt talan mot staten och yrkat skadestånd med anledning av förlängningen av konventionen den 9 april 1972 mellan Sverige och Norge om renbetning. Staten har i svaromålet medgett att viss ersättning till Talma Sameby ska utgå. Målet pågår vid tingsrätten (dnr 5941-08-45).

Inom ramen för statens frivilliga skadereglering har Justitiekanslern i ett flertal ärenden under året beslutat om ersättning för ideell skada på grund av kränkningar av rätten till rättegång inom skälig tid enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Det pågår även flera rättegångar där anspråken mot staten grundas på påståenden om kränkningar av Europakonventionen. I ett av dessa mål överklagade käranden i slutet av året en dom från Svea hovrätt till Högsta domstolen (dnr 3956-99-45).

3.4 ALLMÄNT OM UTVECKLINGEN

Antalet inkomna skadeståndsärenden är något lägre än år 2007. Det kan också noteras att fler skadeståndsanspråk har bifallits jämfört med året innan (2007 bifölls 168 anspråk). Antalet inledda rättegångar ligger på i stort sett samma nivå som tidigare. Under året har färre rättegångar avslutats än året innan (2007 avslutades 37 rättegångar). Käromålen har bifallits i mindre utsträckning än tidigare och det har också ingåtts färre förlikningar. Justitiekanslern har under året anlitat en f.d. chefsrådman som ombud i ett mål (dnr 3038-07-45).

3.5 REDOVISNING AV UTBETALADE SKADESTÅND M.M.

De ärenden enligt lagen om ersättning vid frihetsinskränkning där Justitiekanslern har beslutat om ersättning har redovisats ovan.

Justitiekanslern har i övriga skadeståndsärenden under året beslutat om ersättning i 231 fall. Justitiekanslern har därvid uppdragit åt någon annan myndighet att ombesörja utbetalning av den tillerkända ersättningen med sammanlagt ca 6 mnkr (år 2007 19,4 mnkr, år 2006 9,4 mnkr och år 2005 2,3 mnkr) exklusive ränta.

Från anslaget 4:13 har under 2008 betalats ut ersättning för övriga skadestånd med ca 93 tkr. Bortsett från frihetsinskränkingsärendena har under året ingen ersättning enligt 14 § förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten utbetalats från detta anslag.

Vissa ekonomiska uppgifter om den processuella verksamheten redovisas nedan i avsnitt 4. Uppgifterna avser till stor del skadeståndsärenden.

4 ÖVRIGA RÄTTEGÅNGAR

Rättegångar i ärenden angående tillsyn, tryck- och yttrandefrihet, skadestånd samt integritet redovisas under respektive avsnitt. Här redovisas andra slags rättegångar, bl.a. avtalstvister och äganderättstvister.

4.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	17 (2006 – 20)
Inkomna ärenden 2008	0 (2007 – 0)
Antal ärenden att handlägga 2008	17 (2007 – 20)
Avgjorda ärenden 2008	9 (2007 – 3)
Balans till 2009	8

Av de under året inkomna ärendena har övriga rättegångar utgjort 0 procent.

Vissa ekonomiska uppgifter (anslaget 4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.)

Kostnader i samband med statens rättegångar har uppgått till sammanlagt ca 1,5 mnkr (2007 – 600 tkr). Härav utgör kostnaderna för ombudsarvode i mål där Justitiekanslern har anlitat advokat ca 1 mnkr (461 tkr under 2007). Justitiekanslern kan fr.o.m. budgetåret 2000 uppdra åt den myndighet som berörs av en dom eller ett beslut att ombesörja att ersättning för statens kostnader för ombud i rättegången utbetalas till Justitiekanslern. Under år 2008 har Justitiekanslern erhållit ersättning med ca 193 tkr i sådana ärenden.

4.2 VISSA MÅL

Staten genom Justitiekanslern är som nämnts i tidigare redovisningar svarande i flera mål anhängiga vid Gällivare, Luleå, Lycksele och Östersunds tingsrätter angående bättre rätt till andel i lappskatteland m.m. Tre av målen har förlikts och fyra har avvisats genom beslut som har vunnit laga kraft under året. Inget av de övriga målen har ännu avgjorts i sak.

5 INTEGRITET

Ärenden i balans från 2007	67 (2006 – 77)
Inkomna ärenden 2008	1 279 (2007 – 1 326)
Antal ärenden att handlägga 2008	1 346 (2007 – 1 403)
Avgjorda ärenden 2008	1 254 (2007 – 1 336)
Balans till 2009	92 (varav 74 rättegångar)

Av de under året inkomna ärendena har integritetsärendena utgjort ca 15,0 procent.

Justitiekanslerns uppgifter inom detta verksamhetsområde regleras i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning, kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182) och den upphävda datalagen (1973:289).

När myndigheter expedierar beslut enligt de nämnda lagarna ska en kopia av besluten överlämnas till Justitiekanslern, som får överklaga sådana beslut för att ta till vara allmänna intressen.

Justitiekanslern har således av statsmakterna ålagts att ta till vara allmänna intressen och att medverka till att lagarna i fråga inte får en sådan tillämpning att berättigade integritetsintressen sätts åt sidan.

Under 2008 inkom 1 279 (2007 – 1 326) ärenden till Justitiekanslern. Antalet inkomna ärenden har därmed minskat med ca 3,5 procent jämfört med föregående år. Minskningen hänför sig till ärenden om allmän kameraövervakning, vilka har minskat med ca 3,6 procent. Förklaringen till denna minskning är att antalet ansökningar till länsstyrelserna om tillstånd till allmän kameraövervakning har minskat.

Justitiekanslern har under året överklagat 86 (2007 – 27) beslut av länsstyrelser. Dessa ärenden avsåg bl.a. skolor (31 ärenden), butiker (25 ärenden), entréer till flerfamiljshus (fyra ärenden) och idrottsläktare (tre ärenden).

Under året avslutades 53 (2007 – 18) rättegångar i ärenden rörande allmän kameraövervakning. I 34 av dessa mål bifölls Justitiekanslerns överklagande helt och i fyra av målen delvis. I ett av målen avslog kammarrätten motpartens överklagande. I två mål beviljades motparten inte prövningstillstånd i kammarrätten. I ett mål återkallade motparten sitt överklagande i kammarrätten. I sex mål återkallade Justitiekanslern sitt överklagande.

6 RÄTTSHJÄLP M.M.

6.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	51 (2006 – 90)
Inkomna ärenden 2008	2 068 (2007 – 2 200)
Antal ärenden att handlägga 2008	2 119 (2007 – 2 290)
Avgjorda ärenden 2008	2 075 (2007 – 2 239)
Balans till 2009	44 (varav 12 rättegångar)

Av de under året inkomna ärendena har rättshjälpsärendena utgjort ca 24 procent.

Justitiekanslerns uppgifter inom detta verksamhetsområde regleras i 45 § rättshjälpslagen (1996:1619), 8 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde samt lagen (2005:73) om rätt för Justitiekanslern att överklaga vissa beslut. I DVFS 2005:1 finns föreskrifter och allmänna råd om att domstolar och vissa andra myndigheter ska lämna uppgift till Justitiekanslern om beslut rörande rättshjälp m.m.

Under år 2008 har Justitiekanslern överklagat beslut i 58 ärenden (2007 – 66). Av överklagandena har sex avsett ersättning av allmänna medel till målsägandebiträden, offentliga försvarare eller rättshjälpsbiträden (2007 – 14).

Under året avslutades 66 rättegångar (2007 – 74) i ärenden rörande rättshjälp m.m. Justitiekanslerns överklagande bifölls helt eller delvis i 43 ärenden (2007 – 51). Av dessa avsåg fyra ersättning till offentliga försvarare eller rättshjälpsbiträden.

Justitiekanslern har förelagts att yttra sig i egenskap av motpart i 87 ärenden (2007 – 101).

7 ÖVRIGA ÄRENDESLAG

Verksamhetsområdet Övriga ärendeslag innefattar ärenden som redovisas under ärendegrupperna Justitiekanslerns egen verksamhet, advokatärenden, remisser, Justitiekanslerns uppgifter i vissa ärenden av arbetsrättslig art och uppdrag från regeringen.

7.1 ALLMÄNNA UPPGIFTER

Ärenden i balans från 2007	60 (2006– 59)
Inkomna ärenden 2008	383 (2007 – 317)
Antal ärenden att handlägga 2008	443 (2007 – 376)
Avgjorda ärenden 2008	381 (2007 – 316)
Balans till 2009	62

Av de under året inkomna ärendena har de som hört till Övriga ärendeslag utgjort ca 4,5 procent.

7.2 JUSTITIEKANSLERNS EGEN VERKSAMHET

Under ärendegruppen Justitiekanslerns egen verksamhet registreras ärenden som rör organisation, budget, personal, lokaler, utlämnande av handlingar, arkivfrågor och information. Totalt har 160 ärenden registrerats under 2008, varav 58 ärenden gäller information om verksamheten.

7.3 REMISSER

Under året har 115 remisser inkommit och Justitiekanslern har avgett 110 remissvar. 25 remissärenden fanns i balans vid årets slut.

Av remissvaren har sex återgetts på Justitiekanslerns hemsida under år 2008. Dessa avsåg följande.

Remissyttrande över betänkandet (SOU 2007:54) Barnet i fokus En skärpt lagstiftning mot barnpornografi

Remissyttrande över promemorian Nya villkor för presstödet (Ds 2008:25)

Remissyttrande över betänkandet Skyddet för den personliga integriteten - Bedömningar och förslag (SOU 2008:3)

Remissyttrande över departementspromemorian Ett starkare skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning (Ds 2008:34)

Yttrande över promemorian Bör konsumenttjänstlagen utvidgas?

Justitiekanslerns yttrande avseende betänkandet effektivare signaler (SOU 2008:72)

7.4 UPPDRAG FRÅN REGERINGEN

Avslutade regeringsuppdrag

Justitiekanslern har efter ett regeringsbeslut den 1 mars och den 26 maj 2007 handlagt skadeståndskrav från två egyptiska medborgare som avvisades från Sverige år 2001. Under det gångna året har förlikningsöverenskommelser med sökandena träffats (dnr 1883-07-90 och 4380-07-90).

Ej avslutade regeringsuppdrag

År 1997 gav regeringen Justitiekanslern i uppdrag att företräda staten i frågor som kan uppkomma med anledning av försäljningen av statens aktier i SAKAB (dnr 1137-97-90). Enligt avtalet kan vissa anspråk göras gällande under 99 år från försäljningstidpunkten. Avtalet är således av långvarig art.

Under år 2003 fick Justitiekanslern ett regeringsuppdrag att företräda Sverige i möten inom de internationella oljeskadefonderna (dnr 1983-03-90). Justitiekanslern har under år 2008 företrätt Sverige vid tre möten. Sveriges delegat har under året utnämnts till ordförande i exekutivkommittén för 1992 års internationella oljeskadefond.

Under år 2004 fick Justitiekanslern ett ärende överlämnat från regeringen avseende ersättning av statsmedel för skada och olägenhet till följd av en konvention mellan Sverige och Norge om renbetning (dnr 2048-04-90). Justitiekanslern har haft kontakter med den sameby som begär ersättning med stöd av konventionen och lämnat ett förlikningsförslag. Förslaget har förkastats och samebyn för nu skadeståndstalan mot staten vid Luleå tingsrätt

8 REDOVISNING AV KOMPETENSFÖRSÖRJNING M.M.

Myndighetens verksamhetsområde är mycket brett och arbetet vid myndigheten är av kvalificerat slag. Arbetet ställer krav på att juristerna har mycket hög kompetens. De nu anställda juristerna svarar väl mot detta krav. Byråcheferna har lång och kvalificerad erfarenhet från bl.a. domstolsarbete. Av föredragandena är åtta assessorer och har alltså ansetts lämpliga för domartjänstgöring. De övriga två är f.d. advokater. En föredragande har rekryterats på grund av sin särskilda kompetens inom EG-rätten och en har särskild kompetens inom skatterätten.

Myndigheten har fyra beredningsjurister. Dessa är notariemeriterade och väl kvalificerade för sina uppgifter.

Vid anställningar strävar Justitiekanslern efter att vidmakthålla en jämn könsfördelning och en balanserad åldersstruktur samt att uppnå en kompetens bland de anställda som svarar mot myndighetens kvalificerade uppgifter och breda verksamhetsområde. Justitiekanslern har i samråd med de anställda utarbetat en jämställdhets- och mångfaldsplan och en handlingsplan för tillgänglighet. Det bedöms inte finnas några skillnader mellan mäns och kvinnors möjligheter till utveckling och befordran inom myndigheten. Något behov av åtgärder från myndighetens sida finns därför inte i detta avseende.

Några problem med att rekrytera jurister eller annan personal med lämplig bakgrund till myndigheten har det inte varit under året. Under år 2007 blev det svårare än tidigare att rekrytera domarutbildade jurister (assessorer), då tillgången på sådana hade minskat väsentligt. Justitiekanslern kunde dock ersätta assessorerna med andra kvalificerade jurister, men rekryteringen fordrade betydande eftertanke och viss ansträngning. År 2008 fanns inga motsvarande problem. Det bedöms att det under de närmaste åren inte ska behöva uppkomma några betydande rekryteringsproblem eller problem att behålla kvalificerad personal vid myndigheten.

Vidtagna åtgärder och måluppfyllelse för 2008

Myndighetens mål för kompetensförsörjningen 2008 har varit att vidmakthålla kompetensen bland de anställda. Vid utgången av år 2008 var 15 kvinnor och 11 män anställda vid myndigheten. En man och en kvinna var tjänstlediga. En notarie anställs av Domstolsverket och tjänstgör hos Justitiekanslern i sex månader. Myndighetens kompetensförsörjning (åldersstruktur, könsfördelning och rörlighet) framgår av nedanstående tabell.

Kompetensnivå	Åldersstruktur (födelseår)	Kön	Rörlighet (anställningsår)
JK och byråchefer	1947-1962	2 K 3 M	1992-2003
Övrig personal	1945-1981	13 K 8 M	1977-2008

Redovisning av mål för 2009 och för 2010 - 2011

Det övergripande målet är att myndigheten ska ha skickliga medarbetare som trivs med sitt arbete.

Årliga utvecklingssamtal med medarbetarna lägger grunden för planering av både individuell kompetensutveckling och myndighetsgemensam utbildning.

Under 2009 planerar myndigheten att utnyttja de s.k. TA-medlen för att göra en gemensam resa. Myndigheten kommer också att prioritera individuell kompetensutveckling och friskvård.

I myndighetens jämställdhets- och mångfaldsplan anges bl.a. att Justitiekanslern ska beakta att personalsammansättningen så långt som möjligt speglar samhällets etniska mångfald.

Myndigheten kommer även fortsättningsvis i rekryteringsannonser att upplysa att Justitiekanslern erbjuder en arbetsplats som utmärks av en strävan att vara fri från diskriminering och ge lika möjligheter för alla.

Sjukfrånvaro m.m.

De anställdas totala sjukfrånvaro redovisas i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro och sjukfrånvaro fördelad på kön. Sjukfrånvaro fördelad på ålder redovisas inte med hänsyn till att uppgifterna kan hänföras till enskilda individer (se ESV Cirk 2003:3).

Sjukfrånvaro	2008 (%)	2007 (%)
Totalt	0,6	3,03
Långtidssjukfrånvaro (60 kalenderdagar) i förhållande till total sjukfrånvaro	0	0
Kvinnor	0,6	2,40
Män	0,5	3,76

För att förebygga ohälsa i arbetet har anslagits bidrag med 150 kr per person och månad att användas till friskvård.

9 KOMMENTARER

Myndighetens verksamhet och resultat har redovisats i den inledande verksamhetsöversikten och i avsnitten 1 – 8. Det har i huvudsak skett ansvarsområde för ansvarsområde. Redovisningen ger underlag för en bedömning av i vilken mån verksamhetsmålen har uppfyllts. Målen framgår av verksamhetsöversikten. I det här avsnittet kommenteras verksamhetens resultat från ett övergripande perspektiv. Här görs också en del anmärkningar och reflektioner i övrigt kring verksamheten.

Ärendeutvecklingen

Under år 2008 har antalet *inkomna* ärenden efter flera års ökning minskat något jämfört med år 2007. Antalet inkomna ärenden var sålunda 8 483 mot 8 718 år 2007 (– 235). År 2006 inkom 8 371 ärenden och år 2005 7 110. Minskningen hänför sig främst till tillsynsärendena (– 238), medan skadeståndsärendena har fortsatt att öka (+ 157). Om man räknar bort de relativt nytillkomna rättshjälpsärendena (som Justitiekanslern fick ansvaret för år 2005) blir minskningen av antalet inkomna ärenden det senaste året något mindre, medan det rör sig om en markant ökning från tidigare år. Antalet inkomna ärenden bortsett från rättshjälpsärenden var sålunda 6 415 år 2008 mot 6 522 år 2007, 5 951 år 2006, 5 111 år 2005, 4 567 år 2004, 4 130 år 2003, 3 713 år 2002, 3 733 år 2001 och 3 999 år 2000). Räknat på detta sätt har antalet inkomna ärenden ökat på sex år med 2 702 eller drygt 72 %. Räknar man in samtliga ärenden är ökningen på dessa sex år nästan 130 %.

Minskningen år 2008 hänför sig alltså i första hand till tillsynsärendena, medan skadeståndsärendena har ökat. Det sistnämnda gäller särskilt ärenden om ersättning enligt frihetsberövandelagen (från 1324 till 1520). Yttrandefrihetsärendena har minskat något, från 491 till 450, liksom integritetsärendena (mest kameraövervakning), från 1 326 till 1 279, och rättshjälpsärendena, 2 200 till 2 068. Antalet nya rättegångar om skadestånd har också ökat något, från 34 år 2007 till 35 år 2008. Att märka i övrigt är att antalet lagstiftningsremisser har ökat markant till 115 mot 84 året innan.

Som framgår av verksamhetsöversikten har antalet ärenden som var *oavgjorda* vid utgången av år 2008 minskat en del jämfört med den utgående balansen föregående år, från 1 730 till 1 596. Tidigare hade myndigheten tre år i rad haft en markant uppgång i fråga om antalet balanserade ärenden, en utveckling som nu alltså äntligen har kunnat brytas. Målet att minska ärendebalansen har således kunnat uppnås detta år. Det är givetvis glädjande, men balanserna är fortfarande alltför stora och bör helst pressas ner till drygt 1 000.

Antalet *avverkade* ärenden ökade på nytt jämfört med tidigare år, från 8 419 till 8 617 (8 209 år 2006). Detta relativt goda resultat torde mest bero på att vi anställde en ny handläggare en bit in på året, att en vikarie fick stanna några månader över tiden och att byråassistenten har trätt in som handläggare i alltfler ärenden.

En så omfattande avverkning av ärenden som detta år – drygt 8 600 – ställer mycket stora krav på medarbetarna och organisationen. Det rör sig om i genomsnitt *drygt 480 ärenden per handläggare* (3 byråchefer, varav en som handläggare på ungefär 50 %, 10 föredragande, 4 beredningsjurister, 1 notarie samt kanslichefen och byråassistenten som handläggare på vardera ca 10 %). Detta är en mycket hög siffra och Justitiekanslern averkar ca tre gånger fler ärenden per handläggare än t.ex. JO. Arbetsbelastningen är också utan tvekan för stor. Med de nedskärningar som behöver göras under år 2009 för att ekonomin ska komma i balans (se nedan) är situationen mycket besvärlig och svårare än den har varit tidigare. Stressnivån är hög. Detta har framkommit i en nyligen genomförd arbetsmiljöundersökning.

Bland de oavgjorda ärendena ingår – förutom vissa ärenden som har förts till rättegång – *ett ärende som är äldre än två år* och som avser klagomål eller anspråk från enskilda. Enligt ett särskilt verksamhetsmål borde alla sådana ärenden vara avgjorda. Detta verksamhetsmål har alltså inte fullt ut kunnat uppnås, men antalet gamla ärenden vid föregående årsskifte var fem och läget har alltså förbättrats. Situationen vad gäller gamla ärenden får anses god. Under år 2008 påbörjades också en förstärkt avverkning av gamla ärenden med sikte på att inom tre år alla ärenden gällande klagomål eller anspråk från enskilda ska avgöras på mindre än 1 ½ år. Det innebär ett halvårs förkortning av den längsta handläggningstiden jämfört med hittills.

Det helt övervägande antalet ärenden i den utgående balansen har kommit in under år 2008. Antalet oavgjorda ärenden som var äldre än ett år, dvs. som kom in före den 1 januari 2008, var 374. Motsvarande siffra föregående år var 406 och året dessförinnan 271. Här rör det sig alltså om en förbättring men ändå en alltför hög siffra. 71 av de 374 ärendena rörde rättegångar (70 år 2007 och 80 år 2006). Vid en jämförelse med föregående år kan konstateras att åldersstrukturen i den utgående balansen är ungefär densamma detta år som förra. De ärenden som är äldre än ett år är sålunda relativt sett ungefär lika många som föregående år (drygt 23 % mot knappt 19 % år 2006, drygt 21 % år 2005 och knappt 27 % år 2004).

Handläggningstider

Handläggningstiderna för ärenden kan naturligtvis inte i sig ses som ett mått på kvaliteten i verksamheten. Däremot är de i viss mån ett mått på effektiviteten. I tabell 3 finns en redovisning av handläggningstiderna beträffande samtliga typer av ärenden. Redovisningen visar att de genomsnittliga handläggningstiderna för den tyngsta ärendegruppen, nämligen skadestånd, har ökat något under år 2008 jämfört med 2007 (174 dagar jämfört med 166 år 2007, 184 år 2005 och 164 år 2004). För ärendegruppen tryck- och yttrandefrihet har de genomsnittliga handläggningstiderna minskat efter en ganska markant uppgång föregående år (nu 32 dagar mot 45 år 2007 och 32 år 2006). För tillsynsärendena har handläggningstiderna ökat igen efter en tidigare markant nedgång (till 50 dagar mot 39 år 2007, 45 år 2006, 62 år 2005 och 76 år 2004). Den tidigare nedgången har berott i huvudsak på att tillströmningen har ökat mycket och att de flesta av klagomålen har

besvarats med vändande post utan att någon granskning har inletts. Med hänsyn till resursläget har det varit nödvändigt att hantera tillsynsärendena på det sättet även om det inte sällan har inneburit en närmast automatisk avverkning utan avsevärd eftertanke. Under år 2008 skedde en viss återhämtning av kvalitet i tillsynsärenden, vilket torde vara huvudskälet till de längre handläggningstiderna.

Den sammantagna genomsnittliga handläggningstiden var ca 77,8 dagar mot 61,6 dagar år 2007 och ca 45 dagar år 2006. Detta är ett medelvärde. Ett medianvärde torde i och för sig vara mer rättvisande men har inte gått att beräkna automatiskt.

Handläggningskostnader och ekonomi

Inte heller handläggningskostnaden per ärende kan ses som ett mått på kvaliteten. Däremot är även denna kostnad ett mått på effektiviteten. Handläggningskostnaden per ärende var något högre år 2008 än föregående år, 2 994 kr mot 2 659 kr år 2007 och 2 530 kr år 2006. Dessförinnan hade kostnaden dock minskat från ca 2 980 kr per ärende år 2005.

Under de senaste åren har kostnaderna för anlidade advokater minskat markant och var år 2008 ca 1 mnkr mot 461 tkr år 2007 och 5,3 mnkr år 2006. Detta är en följd av att advokater anlitas i allt mindre utsträckning. Det besvärliga ekonomiska läget gör att det kan bli nödvändigt att åter använda advokater i större utsträckning. Detta är visserligen ca fyra gånger dyrare än om arbetet görs av myndighetens egna medarbetare, men det belastar inte förvaltningsanslaget.

När det gäller förvaltningsanslaget fick Justitiekanslern problem under året och tvingades hemställa hos regeringen om en utökad anslagskredit till 7 % för att undvika ett överskridande av tilldelat belopp. För år 2009 är situationen bekymmersam med de automatiska kostnadsökningarna och det stora kreditutnyttjandet under år 2008. För att klara ekonomin skulle myndigheten behöva dra ner på antalet anställda från 25/26 till 23. Arbetsläget kommer att vara mycket problematiskt under år 2009 om inte myndigheten kan få ytterligare tilldelning på förvaltningsanslaget eller i varje fall en motsvarande anslagskredit.

Kvalitet

Kvaliteten i verksamheten har hög prioritet och får anses genomgående mycket god. På grund av nödvändiga prioriteringar har det dock inte heller detta år varit möjligt att bedriva remissarbetet med så höga ambitioner som vore önskvärt. Endast ett fåtal remisser har kunnat behandlas så omsorgsfullt som i och för sig vore rimligt att förvänta sig av en juridisk expertmyndighet som Justitiekanslern. Även tillsynsarbetet har, trots en viss förstärkning, bedrivits med alltför låga ambitioner. Därvid bortses dock från det projekt angående rättssäkerheten i brottmål som har inletts under året trots det besvärliga ekonomiska läget. Om en förstärkning av rättssäkerheten kan åstadkommas genom ytterligare insatser från Justitiekanslerns sida torde det

innebära ett mycket värdefullt bidrag till kvaliteten i rättsväsendet. Projektet har därför bedömts vara mycket angeläget.

I sina resultatredovisningar för tidigare budgetår har Justitiekanslern framhållit svårigheterna att mäta kvaliteten i verksamheten. Detta gäller fortfarande. Det har att göra med att kvalitet i stor utsträckning handlar om måluppfyllelse och att målen för verksamheten är så utformade att graden av uppfyllelse i de flesta fall inte kan mätas. Visserligen kan det anges några kriterier som delvis har med kvalitet att göra, men inget av dem utgör något tillförlitligt mått. Det gäller exempelvis sådana kriterier som andelen skaderegleringsbeslut som godtas av sökanden och andelen rättegångar som vinnas. Att dessa båda kriterier inte fungerar hundra procentigt som kvalitetsmått framgår redan av de övergripande målen för verksamheten. Sålunda syftar skaderegleringsverksamheten inte främst till att göra sökanden nöjda. Och vissa rättegångar bör föras fram till dom även om risken för förlust är påtaglig.

Under år 2004 försökte Justitiekanslern ta fram relevanta mätbara mål för myndigheten med hjälp av en konsult (Per Molander). Slutsatsen blev dock att det knappast går att hitta några relevanta mål utöver dem som anges redan i dag.

Kvalitetsarbetet hos en myndighet som Justitiekanslern måste därför bedrivas i huvudsak med inriktning på kriterier som inte är omedelbart mätbara, t.ex. *att* besluten ska vara juridiskt riktiga och begripliga för dem som de angår, *att* all ärendehantering ska präglas av konsekvens såväl materiellt som processuellt, *att* personer som kommer i kontakt med myndigheten ska så långt det är rimligt uppleva sig rättvist och korrekt behandlade *och att* prioriteringen mellan olika ansvarsområden och uppgifter ska vara väl avvägd. Ett kvalitetsarbete med inriktning på sådana kriterier har bedrivits hos myndigheten även under år 2008, främst genom kontinuerliga diskussioner under hand men också genom seminarier. Som har nämnts i tidigare årsredovisningar har vissa förändringar genomförts framför allt i fråga om inriktningen på tillsynsverksamheten. Syftet är att denna verksamhet ska bli allt mindre styrd av anmälningar och sålunda mer beroende av egna initiativ. Detta torde öka den samlade nyttan av tillsynen.

Mål, resultat och utveckling i övrigt

Effektmålen för Justitiekanslerns verksamhet har kortfattat angetts i avsnittet Verksamhetsöversikt. Det går dock inte att med utgångspunkt i dessa mål mäta resultatet av verksamheten. Effekterna av de beslut som fattas i enskilda ärenden kan på kort sikt knappast skönjas men kan i ett längre tidsperspektiv visa sig ha stor räckvidd. Under år 2008 liksom föregående år har Justitiekanslern prioriterat åtgärder mot rasistiska framställningar. Det har lett till att två förundersökningar har inletts under året avseende hets mot folkgrupp. Något åtal har dock inte väckts. Liksom när det gäller andra verksamhetsområden går det emellertid knappast att nu bedöma vilka effekter som har uppnåtts när det gäller kampen mot denna typ av tryck- och yttrandefrihetsbrott.

Mera allmänt kan det hävdas att en bieffekt av insatserna på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området är att rättspraxis utvecklas och att klarare gränser dras mellan vad som är brottsligt resp. inte brottsligt.

När det gäller *prioriteringar* bör i första hand framhållas att satsningen på tillsyn har fortsatt med det nystartade rättssäkerhetsprojektet, ungefär lika många inspektioner som tidigare år och en fortsatt relativt hög prioritering av myndigheternas ärendeförteckningar. Den veckovisa mediebevakningen är numera ett institutionaliserat moment i arbetet och leder till en del insatser ex officio. Justitiekanslern avser att även fortsättningsvis prioritera systemtillsyn.

För *personalförsörjningen* har löneutvecklingen inom framför allt rättsväsendet stor betydelse. Myndigheten är starkt beroende av tillgången på kompetent personal. Byråchefer och föredragande rekryteras nästan uteslutande bland jurister med domarbakgrund och Justitiekanslern måste för att klara kompetensförsörjningen kunna konkurrera med marknadsmässiga löner. Assessorer har dock blivit en bristvara de senaste åren, och även med en generös lönesättning kan man numera inte räkna med att alla föredragande ska vara domarutbildade. Detta är inte heller nödvändigt, men när andra jurister rekryteras måste den skicklighet och erfarenhet som assessorerna besitter kompenseras med exempelvis specialistkunskaper om inte den samlade kvaliteten ska försämrats. Med detta har myndigheten hittills lyckats väl och två av de nuvarande föredragandena är icke-assessorer.

Under de senaste åren har personalsammansättningen breddats och en förnyring har skett. Numera arbetar sju jurister som inte är assessorer på myndigheten: två av föredragandena (som nyss nämnts), fyra beredningsjurister och notarien. Breddningen har fallit mycket väl ut, även om beredningsjuristerna behöver tilldelas något mindre avancerade arbetsuppgifter än föredragandena. Rekryteringen inom kategorin beredningsjurister erbjuder inte några som helst problem. Tillgången till mycket skickliga unga jurister är påfallande god.

När det gäller *information, medier o.d.* kan konstateras att mediebevakningen av myndigheten var ungefär lika intensiv under år 2008 som år 2007, däremot mindre än år 2006. Medieintresset under året har framför allt avsett ett skadeståndsanspråk med koppling till det s.k. bordellärendet från 1970-talet, den rättegång där två läkare har krävt skadestånd från staten på grund av att de förlorade sina legitimationer år 1991 till följd av det s.k. styckmordet, kritiken mot en skola som förbjöd utdelning av Nationaldemokraternas skrifter, kameraövervakning på skolor och i stadskärnor, polisens arbetsmetoder, frågan om Thomas Quicks skuld, det ökade antalet ärenden med ersättning till frihetsberövade samt det ärende där två egyptiska medborgare krävde ersättning för en felaktig utvisning.

Det kan noteras att justitiekanslern personligen under året intervjuades av radio eller TV vid 79 tillfällen mot 75 år 2007, 126 år 2006, 70 år 2005, 12 år 2004, 35 år 2003 och 18 år 2002.

Även i övrigt är intresset från allmänheten och företrädare för olika samhällssektorer stort när det gäller Justitiekanslerns arbete. Informationsverksamheten är därför relativt omfattande och tar sig många olika uttryck. Företrädare för myndigheten medverkar i utbildningsinsatser av olika slag och bedömningen är att informationsverksamheten fyller ett betydande samhällsbehov och därför i princip inte bör hållas tillbaka. En viss återhållsamhet har nu ändå iakttagits, och sedan justitiekanslern i april blev ordförande i Yttrandefrihetskommittén (se nedan) har han dragit ner på sina egna externa framträdanden.

I viss mån kan informationsbehovet tillgodoses genom att myndighetens hemsida utvecklas. Så kommer nu att ske genom att en moderniserad och utvecklad hemsida tas i bruk under våren 2009.

Antalet på hemsidan refererade avgöranden har på nytt ökat. Antalet år 2008 var 82 mot 63 under år 2007, 78 år 2006, 68 år 2005, 64 år 2004, 60 år 2003, 44 år 2002, 36 år 2001 och 24 år 2000.

När det gäller *utbyte med andra länder* kan främst noteras deltagande i Nordiska Juristmötet i Köpenhamn, deltagande vid ett jubileumsseminarium i Tallinn och en resa till Taiwan (justitiekanslern personligen med hustru). Något möte mellan de nordiska ländernas ”statsadvokater” hölls inte under året, inte heller något möte med justitiekanslererna i Finland och Estland. Åtskilliga studiegrupper från andra länder besökte Justitiekanslern för att få information om verksamheten.

Förändringar och särskilda händelser

Några förändringar av stor betydelse inträffade inte under år 2008, förutom den bekymmersamma försämring av myndighetens ekonomi som har nämnts.

Under föregående år genomfördes en ny organisation för myndigheten. Den innebär en utökad specialisering genom en indelning i tre enheter, Allmänna enheten, Yttrandefrihets- och förvaltningsenheten samt Processenheten. Varje enhet leds av en byråchef och består därutöver av tre eller fyra handläggare och en eller två beredningsjurister. Den nya organisationen trädde i kraft den 2 april 2007 och har utvärderats i en omgång under år 2008. Omorganisationen framstår som i allt väsentligt lyckad även om den hittills inte har visat sig i mätbara effektivitetsökningar. En ny utvärdering kommer att ske under år 2009.

Myndigheten rekryterade ytterligare en föredragande under år 2008 och har nu 25 anställda bortsett från två tjänstlediga. Det visade sig emellertid att den ekonomiska kalkylen var alltför optimistisk, och under år 2009 måste personalstyrkan minskas med två eller tre personer om budgeten ska kunna hållas. Detta kan förhoppningsvis ske genom ”naturlig avgång”. Självklart betyder det dock en problematisk belastning på medarbetarna, som redan är alltför hårt ansträngda.

Av viss betydelse för myndigheten är den omständigheten att regeringen i april beslöt nya utredningsdirektiv för den tidigare Tryck- och Yttrandefrihetsberedningen, som numera har omvandlats till en parlamentarisk kommitté och bytt namn till Yttrandefrihetskommittén. De nya direktiven innebär att regeringen har tagit fasta på Justitiekanslerns kritik mot Tryck- och yttrandefrihetsberedningens – enligt JK – något halvhjärtade försök att tillskapa en teknikoberoende grundlagsreglering av yttrandefriheten och gett kommittén – med justitiekanslern som ny ordförande – i uppdrag att på nytt utreda den frågan. Uppdraget är tidskrävande och påverkar myndigheten en del. Även justitiekanslerns ställföreträdare ingår i utredningen.

Sammanfattande bedömning

Den övergripande bedömningen är att de verksamhetsmål som i regleringsbrevet är kopplade till myndighetens olika ansvarsområden i allt väsentligt har uppnåtts och att det därvidlag har skett en klar förbättring under år 2008 jämfört med 2007. Sålunda har den negativa utvecklingen när det gäller ärendebalanser kunnat brytas. Kvaliteten i verksamheten är fortsatt hög även om vissa ansvarsområden ibland tyvärr blir eftersatta och ambitionerna stundtals måste sänkas. Särskilt remissarbetet skulle behöva ges mer tid än som nu är möjligt.

Antalet ärenden som är över två år gamla är även detta år mycket litet (ett enda förutom rättegångar och vissa uppdrag). Antalet ärenden som är över ett år gamla har minskat en del. Åldersstrukturen på ärendena måste anses i huvudsak tillfredsställande men ska förbättras ytterligare genom förändringar som görs med ett treårigt perspektiv.

Det mest negativa är att arbetsbelastningen är så hög att det knappast går att öka avverkningstakten annat än marginellt. Trycket på myndigheten är fortsatt starkt genom att antalet ärenden, mediebevakningen och intresset från allmänheten tycks ha stabiliserats på en hög nivå. Den minskning som kan behöva ske av antalet anställda skapar därför stora svårigheter. En arbetsmiljöundersökning pekar på betydande problem när det gäller stress hos medarbetarna. Det blir tyvärr svårt att vidta några verk samma åtgärder mot detta under år 2009.

Positivt är att trivseln och arbetsglädjen är mycket god trots det ansträngda arbetsläget. Medarbetarna är stresståliga och mycket lojala. Kompetensförsörjningen har inte skapat några bekymmer under året, tvärtom. Jämfört med år 2007 märktes det inte lika mycket att domarutbildade jurister numera är en bristvara.

Det viktigaste för myndigheten under år 2009 blir att hålla uppe kvaliteten och öka effektiviteten i ärendehantering. Det kärva ekonomiska läget fordrar att vissa ärendetyper hanteras snabbare än hittills och att allt onödigt skalas bort från besluten och handläggningen. Ett utredningsarbete med denna inriktning hade satts igång vid årsskiftet och ger förhoppningsvis goda resultat under år 2009.

Bilaga

TABELL 1 utvisande inkomna, avgjorda och balanserade ärenden för år 2008							
Ärenden angående	Balans fr 2007	Ink 2008	Ink 2007	Summa 1	Avgjorda 2008	Balans till 2009	Summa 2
Tillsyn	156	1 649	1 887	1 805	1 665	140	1 805
Anmälan från mynd	3	4	5	7	6	1	7
Anmälan från enskild	139	1 277	1 568	1 416	1 302	114	1 416
Initiativärenden	9	9	10	18	11	7	18
Granskningsärenden	0	225	200	225	225	0	225
Rättegångar	1	0	0	1	0	1	1
Inspektion	0	5	6	5	5	0	5
Ansvarsnämnd	1	45	37	46	45	1	46
Oklara yrkanden	3	84	61	87	71	16	87
Yttrandefrihet	40	450	491	490	456	34	490
Tryckfrihet	20	256	247	276	261	15	276
Radioansvarighet	18	186	239	204	186	18	204
Video	0	4	0	4	4	0	4
Band	0	4	3	4	4	0	4
Rättegångar	2	0	1	2	1	1	2
Övrigt	0	0	1	0	0	0	0
Skadestånd	1 339	2 654	2 497	3 993	2 777	1 216	3 993
Skadeståndslagen	764	1 010	944	1 774	1 128	646	1 774
Ers v frihetsinskr	320	1 520	1 324	1 840	1 546	294	1 840
Övriga skadest	72	76	59	148	71	77	148
EU-ärenden	6	3	7	9	7	2	9
Rättegångar	59	35	44	94	25	69	94
Återkrav frih	0	0	1	0	0	0	0
Säkerhetskontroll	118	10	118	128	0	128	128
Övriga rätteg	17	0	0	17	9	8	17
Integritet	67	1 279	1 326	1 346	1 254	92	1 346
Datalagen	0	4	9	4	4	0	4
Kreditupplysn	0	7	7	7	7	0	7
Inkassolagen	0	47	43	47	47	0	47
TV-övervakn	21	1 139	1 240	1 160	1 142	18	1 160
Rättegångar	46	82	27	128	54	74	128
Övrigt	60	383	317	443	381	62	443
JK:s egen verksamh.	24	160	139	184	158	26	184
Advokater	7	71	69	78	74	4	78
Remisser	20	115	84	135	110	25	135
Uppdrag fr regeringen	4	3	5	7	6	1	7
Generalklausulen	0	0	0	0	0	0	0
Skrivelse t regeringen	1	1	1	2	0	2	2
Rättegångar	4	33	19	37	33	4	37
Rättshjälp	51	2 068	2 200	2 119	2 075	44	2 119
Rättshjälp, ersättn	1	1 922	2 033	1 923	1 922	1	1 923
Begäran om yttr.	31	87	101	118	87	31	118
Rättegångar	19	59	66	78	66	12	78
SUMMA	1 730	8 483	8 718	10 213	8 617	1 596	10 213
Makulerade		66	54	66	66		66
SUMMA TOTALT	1 730	8 549	8 772	10 279	8 683	1 596	10 279

Balansen från 2007 överensstämmer inte med Justitiekanslerns årsredovisning 2007 eftersom händelser i ett antal ärenden har diarieförts i efterhand.

TABELL 2 utvisande under vilka år de till 2009 balanserade ärendena inkommit									
Ärenden angående	1993/ 2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Summa
Tillsyn				1			11	128	140
anmälan från mynd							1		1
anmälan från enskild							9	105	114
initiativärenden							1	6	7
granskningsärenden									
rättegångar				1					1
inspektion									
ansvarsnämnd								1	1
oklara yrkanden								16	16
Yttrandefrihet					1		4	29	34
tryckfrihet							2	13	15
radioansvarighet							2	16	18
video									
band									
rättegångar					1				1
Skadestånd	5		2	3	2	9	298	897	1 216
skadeståndslagen					1		136	509	646
ers v frihetsinskr							1	293	294
övriga skadest							18	59	77
EU-ärenden							1	1	2
rättegångar	5		2	3	1	9	24	25	69
återkrav frih									
säkerhetskontroll							118	10	128
Övriga rätteg	3	1	1	2	1				8
Integritet				1	2	3	10	76	92
datalagen									
kreditupplysn									
inkassolagen									
TV-övervakn								18	18
rättegångar				1	2	3	10	58	74
Övrigt				1	2	5	6	48	62
JK:s egen verksamhet					2	5	5	14	26
advokater								4	4
remisser								25	25
uppdrag fr regeringen								1	1
generalklausulen									
skrivelse t regeringen				1				1	2
rättegångar							1	3	4
Rättshjälp								44	44
Rättshjälp, ersättning								1	1
Begäran om yttrande								31	31
Rättegångar								12	12
SUMMA	8	1	3	8	8	17	329	1 222	1 596

Tabell 3 visar den genomsnittliga handläggningstiden

ÄRENDEGRUPP	ANTAL AVGJORDA ÄRENDEN	HANDLÄGGNINGS- TID I DAGAR
Tillsyn		
2006	1 746	44,72
2007	1 858	39,55
2008	1 665	50,30
Tryck- och yttrandefrihet		
2006	475	31,66
2007	486	45,10
2008	456	29,76
Skadestånd (varav frihetsinskr.)		
2006	1 999 Frihetsinskr. 1 150	184,42 Frihetsinskr. 91,40
2007	2 181 Frihetsinskr. 1 312	165,77 Frihetsinskr. 91,13
2008	2 776 Frihetsinskr. 1 546	174,26 Frihetsinskr. 73,07
Övriga rättegångar		
2006	10	737,44
2007	3	655,33
2008	9	2 128,22
Integritet		
2006	1 173	7,70
2007	1 336	12,86
2008	1 254	21,59
Advokatärenden		
2006	63	36,94
2007	71	29,11
2008	74	11,62
Remisser		
2006	94	66,07
2007	78	64,87
2008	110	58,63
Uppdrag från regeringen		
2006	2	1 086,00
2007	*3	0,33
2008	6	1 129,33
Rättshjälp		
2006	2 440	11,36
2007	2 239	11,99
2008	2 075	11,62
Genomsnittlig handläggningstid		
2006	8 191	45,0
2007	8 419	61,6
2008	8 617	77,8

- De tre avslutade ärendena avser alla rapporter från möten med de Internationella oljeskadefonderna. Den korta handläggningstiden förklaras av att ärendena registreras i samband med att rapporterna från mötena expedieras.

Finansiella dokument

Justitiekanslerns årsredovisning

2008

Resultaträkning
Balansräkning
Anslagsredovisning
Tilläggsupplysningar och Noter
Sammanställning över väsentliga uppgifter

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2008	2007
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		24 831	22 268
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	1 662	656
Intäkter av bidrag		150	330
Summa		26 643	23 255
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	2	-19 617	-16 057
Kostnader för lokaler		-3 354	-3 282
Övriga driftkostnader	3	-3 347	-3 372
Finansiella kostnader	4	-101	-52
Avskrivningar och nedskrivningar		-612	-708
Summa		-27 031	-23 470
Verksamhetsutfall		-388	-216
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag		44 909	31 708
Lämnade bidrag	5	-44 909	-31 708
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	6	-388	-216

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	2008-12-31	2007-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	7	55	24
Summa		55	24
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	8	914	1 022
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	9	1 221	1 513
Summa		2 134	2 535
Fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	10	90	125
Övriga fordringar	11	594	103
Summa		683	228
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	12	905	887
Summa		905	887
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	13	184	777
Summa		184	777
SUMMA TILLGÅNGAR		3 962	4 450
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Balanserad kapitalförändring	14	-1 925	-1 709
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-388	-216
Summa		-2 313	-1 925
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	15	2 158	2 518
Skulder till andra myndigheter	16	1 346	1 449
Leverantörsskulder		203	384
Övriga skulder	17	493	412
Summa		4 199	4 762
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	18	2 075	1 613
Summa		2 075	1 613
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		3 962	4 450

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)	Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp	
Not							
Uo 01 46:2 Ramanslag ap.1 Justitiekanslern (ram)	19	660	23 801	0	24 461	-25 328	-867
Uo 04 4:13 Ramanslag ap.1 Kostnader för vis- sa skaderegleringar m.m. (ram)	20	-511	39 163	1 843	40 495	-44 411	-3 916
Summa	150	62 964	1 843	64 957	-69 739	-4 783	

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Justitiekanslerns bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

Efter brytdagen har fakturor överstigande 10 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 10 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Beloppsgränsen för förbättringsutgifter på annans fastighet är 75 tkr.

Avskrivningstid för förbättringsutgift på annans fastighet är 10 år när det gäller ombyggnad av Birger Jarls torn där Justitiekanslern har rätt att ingå hyresavtal med kontraktstid 10 år enligt regeringsbeslut 2005-03-17 Ju2004/10319/Å.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod och avskrivningen under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Datorer och kringutrustning Maskiner och tekniska anläggningar Förbättringsutgift på annans fastighet (t.o.m. 2004)
5 år	Inredningsinventarier Övriga kontorsmaskiner
10 år	Förbättringsutgifter på annans fastighet, ombyggnad av Birger Jarls torn

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Övriga omsättningstillgångar har tagits upp till anskaffningsvärdet enligt lägsta värdets princip.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag

Lön

Justitiekansler Göran Lambertz

1 009

Ledamot i styrelsen för Svensk Juristtidning.

Inga avtalade framtida åtaganden.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se sid 20 i resultatredovisningen.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

		2008	2007
Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	0	68
	Ersättning för statens kostnader för ombud i rättegångar	1 632	564
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	30	24
	Summa	1 662	656
Not 2	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	12 426	10 164
	Övriga kostnader för personal	7 191	5 893
	Summa	19 617	16 057
	Kostnader för personal har ökat med 3,5 mnkr. Skillnaden beror bl.a. på att flera tjänster var vakanta under längre perioder år 2007 och att det under år 2008 varit några tillfälligt anställda samt att ytterligare en föredragande har anställts.		
Not 3	Övriga driftkostnader		
	Kostnader för advokater i samband med rättegångar	1 055	461
	Övriga driftkostnader	2 292	2 911
	Summa	3 347	3 372
Not 4	Finansiella kostnader		
	Räntekostnader avseende lån i Riksgäldskontoret	100	51
	Övriga finansiella kostnader	1	1
	Summa	101	52
Not 5	Lämnade bidrag		
	Ersättning vid frihetsinskränkning m.m.	44 909	31 708
	Summa	44 909	31 708
	Antalet ärenden där JK beslutat att ersättning vid frihetsinskränkning ska utgå har ökat jämfört med tidigare år.		
Not 6	Årets kapitalförändring		
	Periodiseringsdifferenser	-998	-917
	Amortering lån	610	701
	Summa	-388	216

Balansräkning

	2008-12-31	2007-12-31
Not 7 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	348	323
Årets anskaffningar	40	25
Summa anskaffningsvärde	388	348
Ingående ackumulerade avskrivningar	-324	-238
Årets avskrivningar	-8	-86
Summa ackumulerade avskrivningar	-333	-324
Utgående bokfört värde	55	24
Not 8 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde	1 182	329
Årets anskaffningar	0	1 066
Årets utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-213
Summa anskaffningsvärde	1 182	1 182
Ingående ackumulerade avskrivningar	-160	-313
Årets avskrivningar	-108	-60
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	213
Summa ackumulerade avskrivningar	-268	-160
Utgående bokfört värde	914	1 022
Not 9 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
Ingående anskaffningsvärde	2 731	1 356
Årets anskaffningar	210	1 458
Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-20	-83
Summa anskaffningsvärde	2 921	2 731
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 218	-735
Årets avskrivningar	-496	-562
Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	14	79
Summa ackumulerade avskrivningar	-1 700	-1 218
Utgående bokfört värde	1 221	1 513
Not 10 Fordringar hos andra myndigheter		
Fordran ingående mervärdesskatt	90	125
Summa	90	125
Not 11 Övriga fordringar		
Fordringar enligt domar	927	522
Värdereglering då dessa bedöms som osäkra	-336	-422
Fixkassa	3	3
Summa	594	103
Not 12 Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader	798	777
Övriga förutbetalda kostnader	107	110
Summa	905	887

	2008-12-31	2007-12-31
Not 13 Avräkning med statsverket		
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	942	979
Redovisat mot anslag	69 739	53 976
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-70 368	-54 013
	<u>313</u>	<u>942</u>
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde		
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	-165	-403
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	4 731	5 901
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-75 063	-59 676
Betalningar hänförliga till anslag	70 368	54 013
Saldo	-129	-166
	<u>-129</u>	<u>-166</u>
Övriga skulder på statens centralkonto i Riksbanken	-129	-166
Summa Avräkning med statsverket	184	777
Not 14 Balanserad kapitalförändring		
Periodiseringsdifferenser	-1 925	-1 709
Summa	-1 925	-1 709
Not 15 Lån i Riksgäldskontoret		
Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar.		
Ingående balans	2 518	508
Under året nyupptagna lån	250	2 711
Årets amorteringar	-610	-701
Utgående balans	2 158	2 518
Beviljad låneram enligt regleringsbrev	4 000	4 000
Not 16 Skulder till andra myndigheter		
Skuld Skatteverket avseende sociala avgifter	319	292
Fastighetsverket, hyra kvartal 1 2009	798	777
Övriga skulder till andra myndigheter	229	380
Summa	1 346	1 449
Not 17 Övriga skulder		
Personalens källskatt	472	393
Övriga skulder	21	19
Summa	493	412
Not 18 Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner och löner inklusive sociala avgifter	1 912	1 504
Övriga upplupna kostnader	163	109
Summa	2 075	1 613

Anslagsredovisning

Not 19 Uo 01 46:2 ap.1 Justitiekanslern

Enligt regeringsbeslut 2008-12-11 Ju2008/10307/Å uppgår anslagskrediten till 1 666 tkr.

Enligt regleringsbrev disponeras hela anslagsbehållningen från 2007 då denna inte överstiger 3% av tilldelade medel 2007 vilket motsvarar 679 tkr.

Not 20 Uo 04 4:13 ap.1 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

Enligt regeringsbeslut 2008-12-04 Ju2008/9555/Å, Ju2008/9717/Å (delvis) ökade tilldelade medel till 39 163 tkr.

Enligt regeringsbeslut 2008-12-11 Ju2008/10307/Å uppgår anslagskrediten till 3 916 tkr. Dessutom disponeras även 3 000 tkr i form av medgivet överskridande. Av detta belopp har 1 843 tkr utnyttjats.

	2008	2007
Ersättning till frihetsberövade m.m.		
1. Ersättning för frihetsinskränkning	42 037	29 554
2. Frihetsinskränkning, ombudskostnader	2 130	1 817
3. Frihetsinskränkning, kostnad i samband med rättegång	175	20
4. Frihetsinskränkning, livränta efter rekvisition från SPV	223	213
Skadestånd m.m. i andra fall		
1. Skadestånd m.m. i övriga ärenden	147	17
2. Ombudskostnader i övriga ärenden	0	0
3. Kostnader i samband med statens rättegångar	1 362	600
4. Kostnader i samband med rättegång inför internationell domstol m.m.	0	0
5. Kostnad för förundersökning i brottmål	0	7
Rättegångskostnader, ersättning från motpart	-1 663	-564
	44 411	31 664

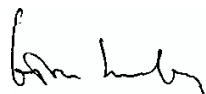

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2008	2007	2006	2005	2004
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	4 000	4 000	4 000	2 000	2 000
Utnyttjad	2 158	2 518	508	607	855
Kontokrediter Riksgäldskontoret (ej tillämpligt)					
Räntekonto Riksgäldskontoret (ej tillämpligt)					
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	1 662	656	4 787	587	4 979
Anslagskredit					
Beviljad kredit anslag 01 46:2 ap.1	1 666	649	616	546	545
Utnyttjad	867	0	0	35	0
Beviljad kredit anslag 04 4:13 ap.1	3 916	1 358	1 058	0	458
Utnyttjad	3 916	511	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande anslag 01 46:2 ap.1 varav intecknat	0 0	660 0	354 0	0 0	898 0
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande 04 4:13 ap.1 varav intecknat	0 0	0 0	3 990 0	299 0	1 208 0
Bemyndiganden (ej tillämpligt)					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	25	22	22	20	19
Medelantalet anställda (st)	26	22	22	20	19
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 053	1 032	1 182	1 055	1 031
Kapitalförändring					
Årets	-388	-216	19	-492	-328
Balanserad	-1 925	-1 709	-1 728	-1 236	-909

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 19 februari 2009

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Göran Lambertz', written in a cursive style.

Göran Lambertz